

**Paweł
Gacek**

Usunięcie z drogi pojazdu pozostawionego bez tablic rejestracyjnych lub pojazdu, którego stan wskazuje na to, że nie jest używany na podstawie art. 50a ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. *Prawo o ruchu drogowym* – wybrane zagadnienia

Streszczenie

Artykuł został poświęcony wybranym problemom związanym z usunięciem pojazdu na podstawie art. 50a ustawy *Prawo o ruchu drogowym*. Omówiono przesłanki warunkujące dopuszczalność stosowania tej instytucji. Konieczne jest ustalenie, że pojazd pozostawiony jest bez tablic rejestracyjnych lub że jego stan wskazuje na to, że nie jest on używany. Wskazano na zakres zastosowania tej instytucji, na podmioty uprawnione do jej stosowania, jak również na różnice pomiędzy tym trybem a trybem wskazanym w art. 130a ustawy *Prawo o ruchu drogowym*.

Słowa kluczowe

Właściciel pojazdu, posiadacz pojazdu, usunięcie pojazdu z drogi, uprawnienia Policji.

* * *

1. Zagadnienia wstępne

Pomimo, iż *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej* z dnia 2 kwietnia 1997 r.¹ w art. 21 i art. 64 ust. 1–3, gwarantuje ochronę prawa własności, to należy zastrzec, że prawo to nie ma charakteru bezwzględnego², ale jest względnie pełne³. Korzystanie z niego odbywa się w granicach określonych przez ustawę i zasady współżycia społecznego. Akt prawny rangi ustawowej może zatem wytyczać gra-

Kom. dr Paweł Gacek, radca w Komendzie Głównej Policji, Warszawa.

¹ Dz.U. z 1997 r., nr 78, poz. 483 ze zm.

² M. Biliński, A. Żurawik, *Zasady ogólne publicznego prawa gospodarczego (w:) Publiczne prawo gospodarcze, System Prawa Administracyjnego, tom 8A*, (red.) R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, 2018, Legalis, s. 501.

³ T. Pietrzykowski (red.), *Uwagi do art. 140*, (w:) *Kodeks cywilny*, t. I, *Komentarz do art. 1–449¹⁰*, Warszawa 2018, Legalis.

nice prawa własności, w tym również ustanawiać instytucje, dzięki którym wykonywane przez dany podmiot uprawnienia właścicielskie nie będą naruszały praw i wolności innych, zaś przekroczenie tych granic będzie mogło być sankcjonowane ograniczeniem uprawnienia do swobodnego korzystania z przedmiotu stanowiącego własność, jak również – w konsekwencji – pozbawieniem właściciela własności określonej rzeczy. Przepisy ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. *Prawo o ruchu drogowym*⁴, również przewidują szereg instrumentów prawnych, które mogą skutkować czasowym ograniczeniem swobodnego wykonywania prawa własności w stosunku do rzeczy ruchomej, jaką jest pojazd, a w niektórych przypadkach nawet jego utratą⁵.

Jednym z takich instrumentów przewidzianych w wymienionej wyżej ustawie jest instytucja umożliwiająca usunięcie z drogi pojazdu pozostawionego bez tablic rejestracyjnych lub pojazdu, którego stan wskazuje na to, że nie jest on używany. Została ona zamieszczona w art. 50a ust. 1–5 ustawy *Prawo o ruchu drogowym*⁶. Należy również dodać, że pomimo wielokrotnych nowelizacji ustawy *Prawo o ruchu drogowym*, zawarta w wymienionym przepisie instytucja nie uległa zmianom.

Istotne jest to, że art. 50a ustawy *Prawo o ruchu drogowym* stanowi odrębny i niekonkurencyjny z regulacją zawartą w art. 130a ustawy *Prawo o ruchu drogowym* tryb usuwania pojazdów z drogi⁷. Jak słusznie zauważa WSA w Warszawie

⁴ Tekst jedn. Dz.U. z 2020 r., poz. 110 ze zm., dalej: ustawa *Prawo o ruchu drogowym*.

⁵ Szerzej na temat unieruchomienia pojazdu urządzeniem do blokowania kół oraz usunięcia pojazdu z drogi (na podstawie art. 130a ustawy *Prawo o ruchu drogowym*) – zob. P. Gacek, *Uprawnienie do unieruchomienia pojazdu urządzeniem do blokowania kół*, Paragraf na Drodze 2019, nr 4, s. 17 i n., tegoż, *Doręczenie powiadomienia o usunięciu pojazdu z drogi*, Paragraf na Drodze 2018, nr 5, s. 5 i n., tegoż, *Powiadomienie o usunięciu pojazdu z drogi jako niezbędny element procedury umożliwiającej wydanie pojazdu albo wystąpienie do sądu o orzeczenie jego przypadku na rzecz Skarbu Państwa. Zagadnienia wybrane*, Paragraf na Drodze 2018, nr 3, s. 5 i n., tegoż, *Procedura usunięcia pojazdu z drogi na podstawie art. 130a ustawy – Prawo o ruchu drogowym. Aspekty wybrane*, Paragraf na Drodze 2017, nr 2, s. 21 i n., C. Kosiński, *Usuwanie pojazdów z drogi i dalsze postępowanie z tymi pojazdami*, Nowe Zeszyty Samorządowe 2013, nr 2, s. 13 i n., K. A. Polito-wicz, *Zakres związania starosty sądownym orzeczeniem przypadku na gruncie stosowania przepisu art. 130a ust. 10h ustawy – Prawo o ruchu drogowym*, Paragraf na Drodze 2015, nr 6, s. 40 i n., tegoż, *Znaczenie prawidłowego ustalenia przesłanek fakultatywnego usunięcia pojazdu z drogi. Uwagi na tle art. 130a ust. 2 ustawy – Prawo o ruchu drogowym*, Paragraf na Drodze 2014, nr 5, s. 31 i n.

⁶ Jak słusznie zauważa W. Kotowski przepis ten precyzyjnie reguluje zasady usuwania pojazdów bez tablic rejestracyjnych lub których stan wskazuje na to, że nie są one używane (W. Kotowski, *Prawo o ruchu drogowym. Komentarz*, Warszawa 2011, s. 538), a także R. A. Stefański, *Prawo o ruchu drogowym. Komentarz*, Warszawa 2005, s. 333.

⁷ „*Prawo o ruchu drogowym* przewiduje dwa tryby postępowania z pojazdami usuniętymi z drogi” (postanowienie NSA z dnia 16 kwietnia 2009 r., sygn. II FW 1/09, Legalis nr 1256973), a także postanowienie NSA z dnia 8 stycznia 2009 r., sygn. II FW 4/08, Legalis nr 350183 i postanowienie NSA z dnia 13 maja 2008 r., sygn. I OW 10/08, Legalis nr 128722; wyrok WSA w Warszawie z dnia 25 stycznia 2019 r., sygn. VII SA/Wa 1324/18, Legalis nr 1893532; wyrok WSA w Gliwicach z dnia 12 września 2016 r., sygn. II SA/Gl 602/16, Legalis nr 1541934; wyrok WSA w Gliwi-

w wyroku z dnia 25 stycznia 2019 r., sygn. VII SA/Wa 1324/18⁸ „Przesłanki usunięcia pojazdu określone w art. 130a ustawy *Prawo o ruchu drogowym* mają charakter szerszy, wynikają z potrzeby zapewnienia porządku i bezpieczeństwa w ruchu drogowym, i należy do nich m.in. pozostawienie pojazdu w miejscu, gdzie jest to zabronione i utrudnia ruch lub w inny sposób zagraża bezpieczeństwu. Natomiast przesłanki usunięcia pojazdu z drogi określone w art. 50a ustawy *Prawo o ruchu drogowym* wiążą się z koniecznością utrzymania czystości i ładu, i mają charakter czysto porządkowy. W porównywanych uregulowaniach inne są też podmioty, na rzecz których następuje przepadek pojazdów usuniętych, nieodebranych przez właściciela (...). Ponadto art. 130a ustawy *Prawo o ruchu drogowym* wprowadza zasadę, że to sąd orzeka o przepadku pojazdu, natomiast w myśl art. 50a ustawy *Prawo o ruchu drogowym* pojazd przechodzi na własność gminy z mocy ustawy”.

Konieczna jest zatem analiza przepisu art. 50a ust. 1 ustawy *Prawo o ruchu drogowym*. Umożliwi to udzielenie odpowiedzi na pytanie o zakres stosowania tej instytucji, podmiotów uprawnionych do jej stosowania, a także zasadniczych różnic z trybem wskazanym w art. 130a ustawy *Prawo o ruchu drogowym*.

2. Podmioty uprawnione do stosowania trybu przewidzianego w art. 50a ustawy *Prawo o ruchu drogowym*

Przepis art. 50a ust. 1 ustawy *Prawo o ruchu drogowym* wymienia dwa podmioty, którym przyznaje uprawnienie do stosowania tej instytucji. Są nimi: Straż Gminna (Miejska) oraz Policja⁹. Nie budzi wątpliwości, że jest to katalog wyczerpujący (*numerus clausus*). Co również istotne, to ustawa *Prawo o ruchu drogowym* nie różnicuje zakresu uprawnienia do usunięcia pojazdu z drogi w tym trybie w zależności od tego, który z podmiotów miałby je wykonywać¹⁰, w odróżnieniu do regulacji zawartej w art. 130a ust. 4 ustawy *Prawo o ruchu drogowym*, gdzie Policja otrzymała uprawnienia we wszystkich przypadkach obligatoryjnego i fakultatywnego usunięcia pojazdów z drogi na podstawie przepisu art. 130a ustawy *Prawo o ruchu drogowym* (art. 130a ust. 4 pkt 1 ustawy *Prawo o ruchu drogowym*), nato-

cach z dnia 12 września 2016 r., sygn. II SA/GI 603/16, Legalis nr 1541935; wyrok WSA w Gliwicach z dnia 12 września 2016 r., sygn. II SA/GI 608/16, Legalis nr 1541939; wyrok WSA w Gliwicach z dnia 12 września 2016 r., sygn. II SA/GI 609/16, Legalis nr 1541940; wyrok WSA w Gliwicach z dnia 12 września 2016 r., sygn. II SA/GI 613/16, Legalis nr 1541944; wyrok WSA w Gliwicach z dnia 12 września 2016 r., sygn. II SA/GI 614/16, Legalis nr 1541945; wyrok WSA w Gliwicach z dnia 12 września 2016 r., sygn. II SA/GI 616/16, Legalis nr 1541929.

⁸ Legalis nr 1893532.

⁹ K. J. Pawelec, *uwagi do art. 50a (w:) Prawo o ruchu drogowym. Zasady bezpieczeństwa. Kierowca/Wypadki. Komentarz*, Warszawa 2005, Legalis.

¹⁰ Policja i Straż Gminna (Miejska) są także wyposażone w uprawnienie do unieruchomienia pojazdów przez zastosowanie urządzenia do blokowania kół w takim samym zakresie (P. Gacek, *Uprawnienie...*, s. 20).

miał Straż Gminna (Miejska) wyłącznie w przypadkach enumeratywnie wskazanych w art. 130a ust. 4 pkt 2 ustawy *Prawo o ruchu drogowym*¹¹. Objęcie uprawnieniem do usunięcia pojazdu na podstawie art. 50a ustawy *Prawo o ruchu drogowym* w takim samym (tj. pełnym zakresie) zarówno Policji, jak Straży Gminnej (Miejskiej), jawi się jako celowy zabieg ustawodawcy, chociaż należy poczynić pewne zastrzeżenia.

Policja, jak wynika *stricte* z treści art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. *o Policji*¹², jest formacją służącą społeczeństwu i przeznaczoną do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz do utrzymywania bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym również w ruchu drogowym (art. 1 ust. 2 pkt 2 ustawy *o Policji*). Zadania te wykonuje nie tylko przez podejmowanie działań o charakterze operacyjno-rozpoznawczym czy dochodzeniowo-śledczym, ale również administracyjno-porządkowym. Z kolei zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. *o strażach gminnych*¹³ celem utworzenia Straży Gminnej (Miejska) jest wyłącznie ochrona porządku publicznego, z tym zastrzeżeniem, że organizacja ta posiada kompetencje do działania wyłącznie w obszarze gminy, która ją powołała do życia. Uszczegółowienie tych zadań Straży Gminnej (Miejskiej) znajduje się m.in. w art. 11 ust. 1 pkt 2 wymienionej ustawy, który zobowiązuje tę formację do czuwania nad porządkiem ruchu drogowego, a także jego kontrolę – w zakresie określonym w przepisach o ruchu drogowym. Co do zasady Straż Gminna (Miejska) podejmuje zatem działania mające charakter administracyjno-porządkowy. Tym samym zarówno Policja, jak i Straż Gminna (Miejska), zostały obciążone zadaniami z zakresu bezpieczeństwa i porządku w ruchu drogowym, w tym zostały wyposażone w kompetencje do podejmowania działań mających na celu usuwanie pojazdów w trybie przewidzianym w art. 50a ustawy *Prawo o ruchu drogowym*. Należy jednak zaznaczyć, że ustanowienie Straży Gminnej (Miejskiej) zależne jest od decydentów powołujących tę organizację do życia¹⁴, tak samo jak jej dalsze funkcjonowanie, a także, iż kompetencje straży ograniczone są do granic danej gminy na terenie, której została ona utworzona. Ograniczenia te nie dotyczą Policji, której funkcjonowanie, a także zakres działania, nie są zależne od aktywności jakichkolwiek organów jednostek samorządu terytorialnego. Wobec tego konieczne jest zaakcentowanie, iż o równym zakresie kompetencji do stosowania instytucji zawartej w art. 50a ustawy *Prawo o ruchu drogowym* można w praktyce mówić wyłącznie, jeśli na danym terenie funkcjonuje Straż Gminna lub Miejska. Równość ta nie obejmuje jednak aspektu przestrzennego, bowiem Straż Gminna (Miejska) może swoje

¹¹ Szerzej na ten temat – zob. P. Gacek, *Procedura...*, s. 29 i n.

¹² Tekst jedn. Dz.U. z 2020 r., poz. 360 ze zm., dalej: ustawa *o Policji*.

¹³ Tekst jedn. Dz.U. z 2019 r., poz. 1795 ze zm., dalej: ustawa *o strażach gminnych*.

¹⁴ Zgodnie z art. 2 ust. 1 i art. 4 ustawy *o strażach gminnych* rada gminy może utworzyć, a także rozwiązać straż gminną. Powołanie tej organizacji do życia nie jest obligatoryjne. Jej likwidacja również zależna jest od organu uchwałodawczego samorządu terytorialnego.

uprawnienia realizować na terenie danej gminy lub gmin¹⁵. Ograniczenie to nie dotyczy natomiast Policji. Równy zakres tego uprawnienia dla każdej z tych organizacji, to innymi słowy posiadanie kompetencji do podejmowania w omawianym aspekcie działań administracyjno-porządkowych w pełnym zakresie, ale w granicach wytyczonych przez poszczególne akty prawne regulujące sposób działania danych formacji.

Warto jednak zaznaczyć, że zdaniem W. Kotowskiego¹⁶ istotne znaczenie ma kolejność, w jakiej ustawodawca wymienił podmioty uprawnione do usuwania pojazdów w trybie art. 50a ust. 1 ustawy *Prawo o ruchu drogowym*. Wskazanie jako pierwszej Straży Gminnej (Miejskiej) było celowe z dwóch powodów. Po pierwsze ze względu na niewielką trudność w realizacji tego zadania, a po drugie ze względu na charakter tej czynności, tj. czysto porządkowy. Zadania wymienione jako ostatnie są czynnościami *stricte* przypisanymi Strażom Gminnym lub Miejskim. Policja, w ocenie tego autora, udziela jedynie wsparcia Straży Gminnej lub Miejskiej, ponieważ na co dzień wykonuje poważniejsze zadania. Stanowisko to, jak się wydaje, potwierdza praktyka. Jednak wniosku takiego nie da się wywieść wprost z treści przepisu art. 50a ust. 1 ustawy *Prawo o ruchu drogowym*. Kolejność w jakiej ustawodawca wymienił podmioty uprawnione do stosowania tej instytucji nie może świadczyć, aby którykolwiek z nich obciążony był wykonywaniem tego zadania w większym lub mniejszym zakresie. Jak wcześniej wskazano dla obu formacji zakres ten jest taki sam – oczywiście z poczynionymi wyżej zastrzeżeniami.

Jak już wcześniej wspomniano katalog wskazany w art. 50a ust. 1 ustawy *Prawo o ruchu drogowym* ma charakter wyczerpującego wyliczenia. Co do zasady nieuprawnionym byłoby jego rozszerzenie na inne podmioty niewymienione tym przepisem. Zgodnie z art. 7 *Konstytucji RP* wszystkie organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa. Zatem odniesienie tego uprawnienia do podmiotu, któremu ustawodawca wprost go nie przyznał, świadczyłoby o instrumentalnym i arbitralnym traktowaniu normy prawnej zawartej w powołanym przepisie art. 50a ust. 1 ustawy *Prawo o ruchu drogowym*. Dodać również należy, że instytucja ta stanowi instrument prawny, który pozwala ingerować bardzo głęboko w jedno z podstawowych praw, jakie podlegają szczególnej ochronie w demokratycznym państwie prawnym, tj. w prawo własności. Wobec tego nie może być ona traktowana w sposób dowolny.

Uprawnienie do usunięcia pojazdów w trybie art. 50a ustawy *Prawo o ruchu drogowym* posiada również Żandarmeria Wojskowa, chociaż nie została ona wprost wskazana w wymienionym wyżej przepisie. Uprawnienie takie wynika bo-

¹⁵ Gminy sąsiadujące na obszarze jednego województwa mogą bowiem zawrzeć porozumienie o utworzeniu wspólnej straży (art. 3 ust. 1 ustawy *o strażach gminnych*).

¹⁶ W. Kotowski, *Prawo...*, s. 538.

wiem z art. 17 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o *Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych*¹⁷. Zatem żołnierze Żandarmerii Wojskowej, wykonując zadania, o których mowa w art. 4 tej ustawy¹⁸, wobec osób określonych w art. 3 ust. 2 tej ustawy¹⁹, mają prawo usuwania pojazdów i blokowania kół pojazdów w przypadkach i w trybie określonym w przepisach o ruchu drogowym²⁰. Należy zaznaczyć, że ustawa o *Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych* nie odnosi się bezpośrednio do usuwania pojazdów ani w trybie przewidzianym w art. 50a ani w art. 130a ustawy *Prawo o ruchu drogowym*. Należy zatem odczytywać to jako celowy zabieg ustawodawcy, który przypisując tej formacji uprawnienie do usuwania pojazdów takie same, jak posiada Policja objął nim oba te przypadki. Zastrzec jednak należy, iż uprawnienie to w stosunku do Żandarmerii Wojskowej posiada pewne ograniczenia, tak podmiotowe, jak i przedmiotowe, bowiem podejmowane przez nią działania muszą pozostawać w związku z wykonywanymi przez tę formację zadaniami wskazanymi w art. 4 tej ustawy, a także muszą być skierowane wyłącznie wobec osób wymienionych w art. 3 ust. 2 ustawy tej ustawy, którzy są właścicielami lub posiadaczami pojazdów, w stosunku do których czynności związane z usunięciem tych pojazdów zostały podjęte.

Uprawnienia takiego nie posiada natomiast Straż Graniczna lub Służba Celno-Scarbowa²¹.

Istotne jest również to, że pomimo tego, iż art. 50a ustawy *Prawo o ruchu drogowym* wskazuje na uprawnienie do usuwania pojazdów w tym trybie, które wiąże z określoną formacją, to nie budzi wątpliwości, iż kompetencje te posiadają poszczególni funkcjonariusze Policji, Straży Gminnej lub Miejskiej, a także żołnierze Żandarmerii Wojskowej.

Należy również zaznaczyć, że art. 50a ust.1 ustawy *Prawo o ruchu drogowym* wymienia nie tylko krąg podmiotów, którym przyznaje kompetencje do usuwania pojazdów, ale na podstawie tego przepisu można ustalić również krąg adresatów

¹⁷ Tekst jedn. Dz.U. z 2019 r., poz. 518 ze zm., dalej: ustawa o *Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych*.

¹⁸ Zadania m.in. z zakresu ochrony porządku publicznego na terenach i obiektach jednostek wojskowych oraz w miejscach publicznych.

¹⁹ Przepis ten wskazuje krąg podmiotów, wobec których Żandarmeria Wojskowa jest właściwa do podejmowania działań. Są to zarówno żołnierze, jak i osoby cywilne (zob. W. Jastrzębski, *Żandarmeria Wojskowa jako organ ochrony porządku prawnego*, Edukacja Prawnicza 2015, nr 5, s. 31).

²⁰ W. Kotowski wskazuje jeszcze, iż uprawnienie to posiadają wojskowe organy porządkowe, w stosunku do osób wymienionych w art. 3 ust. 2 pkt 1 i 3–6 ustawy o *Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych* (W. Kotowski, *Prawo...*, s. 542). Przeciwnie stanowisko prezentuje R. A. Stefański, który zaznacza, że wojskowym organom porządkowym ustawa nie przyznaje takiego uprawnienia (R. A. Stefański, *Prawo...*, s. 334).

²¹ Formacje te nie posiadają również uprawnienia do unieruchamiania pojazdów za pomocą urządzenia do blokowania kół. Zgodnie natomiast z art. 129 ust. 4a ustawy *Prawo o ruchu drogowym* posiadają one uprawnienia do wydawania dyspozycji przemieszczenia lub usunięcia pojazdu z drogi (P. Gacek, *Uprawnienie...*, s. 21).

norm zawartych w całym art. 50a ustawy *Prawo o ruchu drogowym*. Kierowany jest on bowiem nie tylko do podmiotów uprawnionych do korzystania z tego instrumentu prawnego, ale przede wszystkim do właścicieli i posiadaczy pojazdów, jak również do pozostałych podmiotów zobowiązanych na podstawie rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 22 czerwca 2011 r. w sprawie usuwania pojazdów pozostawionych bez tablic rejestracyjnych lub których stan wskazuje na to, że nie są używane²² do współdziałania w zakresie usuwania pojazdów bez tablic rejestracyjnych lub których stan wskazuje, że nie są one używane.

Na marginesie dodać należy jedynie, że o tym komu przysługuje prawo własności do określonej rzeczy ruchomej, w tym przypadku pojazdu, jak również kto może zostać uznany za posiadacza pojazdu, a także w jakich granicach uprawniony do określonej rzeczy ruchomej, tj. właściciel lub posiadacz, może realizować swoje uprawnienia, decydują przepisy prawa cywilnego, w tym zawarte w art. 140 i n. oraz w art. 366 i n. ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. *Kodeks cywilny*²³.

3. Zakres przedmiotowy przepisu art. 50a ust. 1 ustawy *Prawo o ruchu drogowym*

Jak wynika wprost z treści art. 50a ust. 1 ustawy *Prawo o ruchu drogowym* uprawnienie do usunięcia pojazdu ma charakter fakultatywny. Jak wspomniano wcześniej cel tego przepisu jest *stricte* porządkowy²⁴. Zatem jest instrumentem prawnym pozwalającym, a raczej umożliwiającym uprawnionym podmiotom prawidłową i właściwą realizację przydzielonych im ustawowych zadań, w tym w szczególności zapewnienia należytego porządku na drodze. Istotne jest to, że nawet zaistnienie przesłanek wskazanych w art. 50a ust. 1 ustawy *Prawo o ruchu drogowym* nie obliguje do automatycznego zastosowania tej instytucji. Świadczy o tym przede wszystkim ta część wymienionego przepisu, która wskazuje, że pojazd „może” zostać usunięty z drogi²⁵. Gdyby intencją ustawodawcy było zobowiązanie uprawnionych podmiotów do usunięcia pojazdu z drogi w tym trybie posłużyłby się pojęciem takim samym jak w art. 130a ust. 1 ustawy *Prawo o ruchu drogowym*, wskazującym, że „pojazd jest usuwany z drogi”. Wobec tego uprawniony

²² Dz.U. 2011 r., nr 143, poz. 845 ze zm.

²³ Tekst jedn. Dz.U. z 2019 r. poz. 1145 ze zm.

²⁴ Odmienne – zob. wyrok WSA w Gliwicach z dnia 12 września 2016 r., sygn. II SA/GI 602/16; wyrok WSA w Gliwicach z dnia 12 września 2016 r., sygn. II SA/GI 603/16; wyrok WSA w Gliwicach z dnia 12 września 2016 r., sygn. II SA/GI 608/16; wyrok WSA w Gliwicach z dnia 12 września 2016 r., sygn. II SA/GI 609/16; wyrok WSA w Gliwicach z dnia 12 września 2016 r., sygn. II SA/GI 613/16; wyrok WSA w Gliwicach z dnia 12 września 2016 r., sygn. II SA/GI 614/16; wyrok WSA w Gliwicach z dnia 12 września 2016 r., sygn. II SA/GI 616/16... – w których sąd stwierdza, że cel ustanowienia regulacji art. 50a ustawy *Prawo o ruchu drogowym* jest ten sam, jak w przypadku art. 130a ustawy *Prawo o ruchu drogowym*.

²⁵ R. A. Stefański, *Prawo...*, s. 333, a także K. J. Pawelec, *uwagi do art. 50a*, (w:) *Prawo o ruchu drogowym. Komentarz*, Warszawa 2005, Legalis.

podmiot, posiadając takie uprawnienie, samodzielnie decyduje, czy w danym konkretnym przypadku zasadne jest stosowanie tej instytucji prawnej. Ograniczony jest jedynie koniecznością wykazania spełnienia przesłanek, które umożliwiają zastosowanie trybu wskazanego w przepisie art. 50a ustawy *Prawo o ruchu drogowym*.

Zatem kwestię uprawnienia do usunięcia pojazdu na podstawie art. 50a ustawy *Prawo o ruchu drogowym* należy rozpatrywać w dwóch aspektach (płaszczyznach). Pierwszą wyznacza uprawnienie, tj. kompetencja do działania w określonym zakresie przez uprawniony podmiot. Ta nie nakłada na niego bezwzględnego obowiązku, ale umożliwia dokonanie oceny i wyboru jednego z dwóch rozwiązań – możliwości usunięcia pojazdu lub odstąpienia od jego usunięcia. W tym zakresie żaden podmiot zewnętrzny nie może ingerować w kompetencje do działania, jak również do odstąpienia od podjęcia takiego działania przez uprawniony podmiot. Drugą płaszczyzną wytyczają przesłanki umożliwiające zastosowanie tej instytucji. Tym samym uprawniony podmiot może rozważać zastosowanie tego trybu lub odstąpienie od jego stosowania, ale wyłącznie po uprzednim ustaleniu, że przesłanki wskazane tym przepisem zaistniały w dacie, w której podejmowane są działania skutkujące usunięciem pojazdu²⁶. Ustalenie, czy w rzeczywistości one zaistniały w całości obciąża uprawniony podmiot, bez ingerencji podmiotów trzecich, bowiem – jak wynika z tego przepisu – usunięcie dotyczy tego rodzaju pojazdów, które pozbawione są tablic rejestracyjnych lub pojazdów, których stan wskazuje, że nie są one używane. Wobec tego czynności wobec pojazdu podejmowane są co do zasady pod nieobecność właściciela lub posiadacza pojazdu. Kontrola zasadności i legalności podjętych przez uprawniony podmiot działań możliwa jest natomiast *ex post*, czyli po dokonaniu takiego usunięcia pojazdu²⁷.

Policjant, Strażnik Miejski lub Gminny, jak również żołnierz Żandarmerii Wojskowej podejmują decyzję co do usunięcia pojazdu w trybie art. 50a ustawy *Prawo o ruchu drogowym*, będąc na miejscu zdarzenia. Zatem mogłoby się wydawać, że w sposób bezpośredni są w stanie ustalić całokształt okoliczności faktycznych uzasadniających to działanie. Niemniej jednak decyzja w tego rodzaju sprawach nie jest jedyną, którą uprawnieni funkcjonariusze podejmują w toku pełnionej służby. Czynności wykonywane w terenie mogą być obciążone błędem wynikają-

²⁶ „Kwalifikacji trybu usunięcia pojazdu z drogi należy dokonywać w oparciu o fakty zaistniałe w momencie dokonania usunięcia, a nie w oparciu o stanowisko wyrażone po upływie kilku lat od zdarzenia przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej. Ewentualne uchybienia formalne, jeżeli miały miejsce, nie mogą determinować przyjęcia trybu usunięcia pojazdu z drogi. Kryterium decydującym w kwestii przejęcia pojazdu na własność jest przyczyna usunięcia pojazdu” (wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 7 maja 2010 r., sygn. III SA/Wr 807/09, Legalis nr 350255).

²⁷ W. Kotowski, *Prawo...*, s. 542 – i tam powołany wyrok WSA w Poznaniu z dnia 12 stycznia 2009 r., sygn. II SA/Po 699/08, LEX nr 470289 – w którym sąd stwierdził, że „Zasadność wydania dyspozycji usunięcia pojazdu i w konsekwencji dokonania tej czynności oraz ewentualnego obciążenia kosztami wynikającymi z tego tytułu może podlegać kontroli sądu dopiero na etapie wydania (odmowy wydania) zezwolenia na odbiór pojazdu (...)”.

cym z pośpiesznie dokonanej, a co za tym idzie skrajnie subiektywnej oceny zdarzenia, a także determinowane koniecznością szybkiego podjęcia określonej decyzji z uwagi na inne obowiązki służbowe, które są oni zobligowani wykonać jeszcze w ciągu tej samej służby. Stąd też konieczne jest precyzyjne wskazanie podstawowych uwarunkowań i przesłanek umożliwiających zastosowanie tej instytucji, których znajomość pozwoli na dokładne ustalenie rzeczywistego (zastanego w określonym miejscu) stanu rzeczy, a tym samym umożliwi co najmniej zniwelowanie niebezpieczeństwa ewentualnego nieuprawnionego podjęcia działania, które bądź co bądź, skutkuje ograniczeniem prawa własności do rzeczy ruchomej, a w konsekwencji może prowadzić do pozbawienia właściciela lub posiadacza przysługującego im prawa do tej rzeczy. Należy bowiem podkreślić, że tylko prawidłowe ustalenia tych przesłanek pozwala na stwierdzenie, że podjęte przez uprawniony podmiot działanie nosi znamiona „decyzji” mieszczącej się w granicach przyznanego mu uznania, a nie jest działaniem dowolnym i arbitralnym. Skutek, który może nastąpić w stosunku do usuniętego pojazdu, a więc jego przejście na własność gminy z mocy prawa, musi mieć zatem niewątpliwie prawne podstawy. Tym samym usunięcie pojazdu musi być poprzedzone dokładnym ustaleniem stanu faktycznego, z którego w sposób niebudzący wątpliwości wynikać będzie, że przesłanki objęte przepisem art. 50a ust. 1 ustawy *Prawo o ruchu drogowym* zostały w całości zrealizowane.

Przepis, o którym mowa, odnosi się wyłącznie do pojazdów. Pojęcie to z kolei posiada swoją definicję w art. 2 pkt 31 ustawy *Prawo o ruchu drogowym*. Jest nim środek transportu przeznaczony do poruszenia się po drodze oraz maszyna lub urządzenie do tego przystosowane. Wynika z tego, że przepis art. 50a ust. 1 ustawy *Prawo o ruchu drogowym* obejmuje każdy rodzaj i typ pojazdu, niezależnie od tego, czy jest to pojazd silnikowy, wolnobieżny, etc. Jak bowiem słusznie zauważa R. A. Stefański²⁸ definicja pojazdu obejmuje szeroki krąg desygnatów. Do uznania urządzenia za pojazd wystarczy ustalenie, że jest ono przystosowane do poruszania się po drodze. Tym samym zakresem tego pojęcia objęte są nie tylko środki transportowe, tj. urządzenia służące do przewozu osób lub towaru, ale także urządzenia, które służą do innych celów i jednocześnie przystosowane są do poruszania się po drodze, tj. kombajny, walce drogowe, koparki, pługi odśnieżne, dźwigi samojazdne, żurawie kołowe i maszyny drogowe.

Usunięcie pojazdu w trybie art. 50a ustawy *Prawo o ruchu drogowym* może nastąpić, jeśli pojazd usytuowany jest na drodze. W zakresie pojęcia „droga” również należy odnieść się do definicji zawartej w ustawie *Prawo o ruchu drogowym*. R. A. Stefański ogranicza jednak miejsce objęte przepisem art. 50a ust. 1 ustawy *Prawo o ruchu drogowym* do dróg publicznych, stref zamieszkania i stref ruchu,

²⁸ R. A. Stefański, *Prawo...*, s. 74.

bowiem tam zgodnie z art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy *Prawo o ruchu drogowym* obowiązują co do zasady przepisy ustawy *Prawo o ruchu drogowym*²⁹. Wyłącza on natomiast spod zakresu omawianego przepisu art. 50a ust. 1 ustawy *Prawo o ruchu drogowym* inne miejsca. Stanowisko to wydaje się mieć swoje uzasadnienie, bowiem przepisy tej ustawy stosuje się do ruchu odbywającego się poza miejscami wskazanymi w art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy *Prawo o ruchu drogowym*, jeśli jest to konieczne dla uniknięcia zagrożenia bezpieczeństwa osób (art. 1 ust. 2 pkt 1 ustawy *Prawo o ruchu drogowym*). O ile zatem usunięcie lub przemieszczenie pojazdu w trybie art. 130a ustawy *Prawo o ruchu drogowym* rozciąga się na każdą kategorię dróg, bo przesłanki stosowania tej instytucji immanentnie związane są z zapewnieniem szeroko pojętego bezpieczeństwa, o tyle w sytuacji wskazanej w art. 50a ustawy *Prawo o ruchu drogowym* usunięcie pojazdu determinowane jest wyłącznie względami porządkowymi. Stąd też dyskusyjnym byłoby odniesienie tego uprawnienia do innych miejsc niż wskazane w art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy *Prawo o ruchu drogowym*, bowiem celem tego przepisu nie jest wyeliminowanie zagrożenia bezpieczeństwa osób, a tylko w takich sytuacjach zasadne jest stosowanie przepisów ruchu drogowego w innych miejscach niż drogi publiczne, strefy zamieszkania czy strefy ruchu³⁰. Pojęcie drogi publicznej zdefiniowane jest w art. 2 ust. 1a ustawy *Prawo o ruchu drogowym*. Jest nią droga w rozumieniu art. 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. *o drogach publicznych*³¹, tj. droga zaliczona na podstawie tej ustawy do jednej z kategorii dróg, z której może korzystać każdy, zgodnie z jej przeznaczeniem, z ograniczeniami i wyjątkami określonym w tej ustawie lub prze-

²⁹ R. A. Stefański, *Prawo...*, s. 333.

³⁰ Porównaj również ze stanowiskiem NSA, który stwierdza, że art. 50a a ustawy *Prawo o ruchu drogowym* odwołuje się do pojęcia drogi w rozumieniu art. 2 ustawy *Prawo o ruchu drogowym*. „Stosując wykładnię językową należy uznać, (...) że przepis art. 50a ustawy *Prawo o ruchu drogowym* nie dotyczy pojazdów usuniętych z innych miejsc niż określone w powyższej definicji. Jednakże interpretując ten przepis należy mieć na uwadze zarówno cel regulacji, jak też okoliczności przedmiotowej sprawy. Nie ulega bowiem wątpliwości, że motocykl marki Honda SFX o nr rej. (...) był uczestnikiem ruchu drogowego, który odbywał się po drodze publicznej i tylko wskutek nieuwagi prowadzącego pojazd znalazł się poza tym obszarem. Ponadto należy wziąć pod uwagę, że odebranie pojazdu nastąpiło z przylegającego do pasa drogowego terenu stacji benzynowej. Przedmiotowy pojazd był uczestnikiem ruchu drogowego, który co do zasady odbywa się na drogach publicznych. W przedmiotowej sprawie motocykl poruszający się po takiej drodze wskutek niezatrzymania się do kontroli skręcił z drogi w las, po czym uderzył w drzewo, sprawca natomiast porzucił pojazd i uciekł w nieznanym kierunku. Pojazd został zabezpieczony na terenie stacji benzynowej, skąd został przewieziony na parking strzeżony Wykładnia funkcjonalna powyższego przepisu prowadzi do wniosku, że przepis art. 50a ustawy *Prawo o ruchu drogowym* dotyczy również takiego pojazdu, który porzucony został poza pasem drogowym wskutek wypadku do którego doszło w czasie, w którym poruszał się po drodze publicznej (wyrok NSA z dnia 6 marca 2014 r., sygn. I OW 314/13, Legalis nr 1318207), a także z wyrokiem NSA z dnia 8 października 2013 r., sygn. I OSK 1435/13, Legalis nr 1330893, w którym sąd wskazał, że drogi wewnętrzne nie są wyłączone spod działania art. 50a ustawy *Prawo o ruchu drogowym*.

³¹ Tekst jedn. Dz.U. z 2020 r., poz. 470.

pisami szczególnymi³². Strefą zamieszkania jest obszar obejmujący drogi publiczne lub inne drogi, na których obowiązują szczególne zasady ruchu drogowego, a wjazdy i wyjazdy oznaczone są odpowiednimi znakami drogowymi (art. 2 ust. 1 pkt 16 ustawy *Prawo o ruchu drogowym*). Strefą ruchu jest natomiast obszar obejmujący co najmniej jedną drogę wewnętrzną, na który wjazdy i wyjazdy oznaczone są odpowiednimi znakami drogowymi (art. 2 ust. 1 pkt. 16a ustawy *Prawo o ruchu drogowym*).

Przepis art. 50a ust. 1 ustawy *Prawo o ruchu drogowym* wymaga jedynie, aby pojazd usytuowany był na drodze. Wobec tego nie jest koniecznym, aby całym swoim obwodem stał w takim miejscu. Jeśli jakakolwiek jego część usytuowana jest na drodze, wówczas zostaje spełniony warunek umożliwiający usunięcie pojazdu w tym trybie. Nie jest konieczne również, żeby koła pojazdu usytuowane były na drodze. Pojazd może być bowiem pozbawiony koła lub kół, jak również innych elementów karoserii czy wyposażenia. Ważne jest jednak, by jakakolwiek jego część pozostawała na drodze.

Usunięcie pojazdu z drogi możliwe jest przy spełnieniu jednej z dwóch przesłanek, tj. pojazd musi być pozbawiony tablic rejestracyjnych lub jego stan musi wskazywać na to, że nie jest on używany. Oczywiście przesłanki te mogą zaistnieć kumulatywnie, ale nie jest to konieczne. Ustawodawca użył bowiem w tekście przepisu art. 50a ust. 1 ustawy *Prawo o ruchu drogowym* spójnika „lub” co jednoznacznie potwierdza, iż pojazd może być usunięty w tym trybie, jeśli zostanie spełniona co najmniej jedna z wymienionych wyżej przesłanek.

Pojazd musi być zatem pozbawiony tablic rejestracyjnych. Tablicą rejestracyjną jest tablica, na której naniesiony jest kod literowo-cyfrowy, przypisany do konkretnego pojazdu, a zatem umożliwiający jego identyfikację³³. Dla zaistnienia tej przesłanki wystarczającym jest, aby pojazd pozbawiony był tych tablic. Wyraźnie wskazano w omawianym przepisie, iż chodzi nie o „tablicę rejestracyjną” ale o „tablice rejestracyjne”. Nie wystarcza, wobec tego, jeśli pojazd nie posiada jednej z tablic lub też tablic w miejscu do tego konstrukcyjnie przeznaczonym, ponieważ tablica lub tablice mogą znajdować się wewnątrz pojazdu (np. na podszybiu). Przepis ten nie wymaga bowiem aby tablice były umieszczone w miejscu tego pojazdu, gdzie konstrukcyjnie przewidziano miejsce usytuowania tablic rejestracyjnych, ale by pojazd był pozbawiony tych tablic. Tym samym konieczne jest, żeby w obrębie

³² Kategorie dróg publicznych wskazane są w art. 2 ust. 1 ustawy *o drogach publicznych*, tj. drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe oraz gminne. Drogami wewnętrznymi są natomiast drogi, drogi rowerowe, parkingi oraz place przeznaczone do ruchu pojazdów, niezaliczone do żadnej z kategorii dróg publicznych i niezlokalizowane w pasie drogowym tych dróg (art. 8 ust. 1 ustawy *o drogach publicznych*). Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 1b ustawy *Prawo o ruchu drogowym* przez pojęcie drogi wewnętrznej należy rozumieć drogę w rozumieniu art. 8 ust. 1 ustawy *o drogach publicznych*.

³³ Według słownika języka polskiego tablicą rejestracyjną jest płytka zawierająca numery identyfikacyjne pojazdu, umieszczana z przodu i z tyłu pojazdu, <https://sjp.pwn.pl/slowniki/tablica%20rejestracyjna.html> (dostęp: 29 marca 2020 r.).

pojazdu, tj. na jego powierzchni lub we wnętrzu pojazdu nie było jego tablic rejestracyjnych. Użyta liczba mnoga w odniesieniu do tablic rejestracyjnych pojazdu oznacza, że pojazd musi być pozbawiony tylu tablic, ile jest przypisanych do tego pojazdu. Oczywiście jest to, że brak tablic dotyczy wyłącznie tych tablic rejestracyjnych, które przypisane są do konkretnego pojazdu. Zatem jeśli pojazd wyposażony byłby w tablicę rejestracyjną lub tablice rejestracyjne, która jest lub które są przypisane do innego pojazdu i jednocześnie nie posiada on własnych tablic rejestracyjnych, to ten przypadek należy potraktować w taki sposób, jakby pojazd nie posiadał tablic rejestracyjnych. Nie będzie natomiast spełniony ten warunek w sytuacji, gdy pojazd posiadać będzie jedną tablicę rejestracyjną, która identyfikuje ten pojazd oraz drugą nie pochodzącą od tego pojazdu. Pojazd musi być bowiem pozbawiony wszystkich identyfikujących go tablic rejestracyjnych. Nie ma natomiast znaczenia, w kontekście omawianej przesłanki, czy zamontowano na nim lub też umieszczono w jego obrębie tablicę rejestracyjną identyfikującą inny pojazd. Nie ma również znaczenia dla spełnienia tej przesłanki to, czy tablice rejestracyjne tego pojazdu winny być tablicami krajowymi, czy też pojazd powinien być wyposażony w tablice rejestracyjne zagraniczne.

Przesłanka wymieniona jako druga oznacza stan pojazdu, który wskazuje, że nie jest on używany. W praktyce, najczęściej świadczyć o tym będzie jego stan techniczny. Jeśli pojazd jest zdekompletowany, tj. pozbawiony części umożliwiających jego użytkowanie zgodnie z jego przeznaczeniem (np. kół, drzwi, maski, innych elementów nadwozia lub wyposażenia wnętrza) lub też zdewastowany wskutek działania osób trzecich (np. wgnieciona karoseria, zarysowana powierzchnia lakiernicza, przebite opony, wybite szyby lub szkła reflektorów samochodowych), to niewątpliwie świadczyć to może o tym, że nie jest on używany. Ocena ta jednak musi być poparta również innymi okolicznościami, bowiem samo zdekompletowanie czy zdewastowanie pojazdu mogło nastąpić w bardzo krótkim czasie poprzedzającym ujawnienie przez uprawniony podmiot zastanego stanu rzeczy, o którym właściciel lub posiadacz nie powziął jeszcze wiedzy. Zatem „stan”, o którym mowa w art. 50a ust. 1 ustawy *Prawo o ruchu drogowym*, odnosi się do całokształtu okoliczności immanentnie związanych z pojazdem. Stan techniczny może potwierdzać to, że pojazd nie jest używany. Niemniej jednak należy brać pod uwagę również inne okoliczności, takie jak w szczególności: okres czasu w jakim pojazd pozostaje w danym miejscu, brak zabezpieczenia pojazdu przed działaniem osób trzecich (np. otwarte drzwi lub okna pojazdu), a także uszkodzenia lub zmiany jakie wystąpiły wskutek oddziaływania na ten pojazd sił przyrody (np. zanieczyszczenia pokrywające pojazd, korozja, odbarwienia powierzchni lakierniczej). Stan wskazujący na to, że pojazd nie jest używany, to innymi słowy taki stan pojazdu, który w ocenie przeciętnego obserwatora wskazuje, że właściciel lub posiadacz nie

podejmuje wobec pojazdu żadnej aktywności, która potwierdzałaby, że ich uprawnienia są wykonywane przez znaczny okres czasu. Stan ten musi uzasadniać ocenę, że zamiarem właściciela lub posiadacza nie było i nie jest jego używanie.

Przepisy art. 50a ust. 2–4 ustawy *Prawo o ruchu drogowym* określają natomiast konsekwencje, jakie ustawa wiąże z nieodebraniem przez właściciela lub posiadacza usuniętego w tym trybie pojazdu. Wynika z nich, że jeśli właściciel lub posiadacz pojazdu nie są zainteresowani odbiorem usuniętego pojazdu, to stanowi to podstawę do stwierdzenia, że ich intencją, już od samego początku, było porzucenie pojazdu z zamiarem wyzbycia się prawa wobec tej rzeczy ruchomej. Analogiczny wniosek wynika z faktu braku możliwości ustalenia właściciela. Jeśli nie wykazywał on aktywności, aby dowieść swojego prawa do rzeczy ruchomej, to uzasadnia to twierdzenie, że jego zamiarem nie było objęcie tej rzeczy we władanie. Zatem jego (intencją) zamiarem nie było wykonywanie wobec tej rzeczy ruchomej prawa ani jako właściciela ani jako posiadacza. Stanowi to podstawę do przejścia usuniętego pojazdu na własność gminy z mocy ustawy. Skutek ten uzasadnia zarówno pasywna postawa właściciela lub posiadacza (o ile istnieje możliwość jego ustalenia), a także ogół okoliczności związanych z usuniętym pojazdem, pozwalających na stwierdzenie, że nie był i nadal nie jest używany. Należy zgodzić się ze stwierdzeniem TK zawartym w wyroku z dnia 3 czerwca 2008 r., P 4/06³⁴, że „*Prawo o ruchu drogowym* przewiduje w art. 50a sytuację, w której dochodzi do przejścia z mocy ustawy na rzecz gminy własności pojazdów porzuconych. W tej sytuacji mamy jednak do czynienia z usunięciem pojazdu z drogi w związku z pozostawieniem go bez tablic rejestracyjnych lub w stanie wskazującym na nieużywanie (art. 50a ust. 1 *prawa o ruchu drogowym*). Pojazd nie jest zatem odbierany właścicielowi, ale usuwany w związku z okolicznościami świadczącymi o jego porzuceniu, wyzbyciu się władztwa nad rzeczą. Następnie, na skutek nieodebrania takiego pojazdu przez osobę uprawnioną w terminie 6 miesięcy od dnia usunięcia, uznaje się, że został porzucony z zamiarem wyzbycia się i przechodzi na własność gminy z mocy ustawy (art. 50a ust. 2 *prawa o ruchu drogowym*). Zatem zarówno przesłanki usunięcia takiego pojazdu z drogi, jak i fakt nieodebrania go w określonym terminie przez właściciela świadczą w tej sytuacji o tym, że mamy w istocie do czynienia z porzuceniem pojazdu przez właściciela z zamiarem wyzbycia się własności. Co więcej, do przejścia własności z mocy ustawy na rzecz gminy nie dochodzi, gdy nieodebranie pojazdu nastąpiło z przyczyn niezależnych od osoby zobowiązanej (art. 50a ust. 3 *prawa o ruchu drogowym*). Właściciel może zatem domniemanie porzucenia pojazdu z zamiarem wyzbycia się własności wzruszyć. Posłużenie się w art. 50a *prawa o ruchu drogowym* wzruszalnym domniemaniem porzucenia pojazdu z zamiarem wyzbycia się własności wydaje się zatem w tej

³⁴ Legalis nr 99051, Dz.U. 2008 r., nr 100, poz. 649, OTK Seria A 2008, nr 5, poz. 76.

sytuacji adekwatne³⁵. Oznacza to, że zamiar właściciela lub posiadacza co do usuniętego w trybie art. 50a ustawy *Prawo o ruchu drogowym* pojazdu, w kontekście zaistnienia podstaw uzasadniających jego przejście na własność gminy z mocy prawa, należy ustalać w oparciu o całokształt okoliczności istniejących już w chwili jego usunięcia, a także tych które nastąpiły po tym zdarzeniu. Oczywiście jeśli dokonywane są one bez udziału właściciela lub posiadacza pojazdu, nie mają one charakteru bezwzględnego, ale mogą być wzruszane, w sytuacji wyraźnego oświadczenia tych podmiotów odnoszącego się do usuniętego pojazdu.

Przesłanka uzasadniająca usunięcie pojazdu w trybie art. 50a ustawy *Prawo o ruchu drogowym* nie wymaga natomiast ustalenia, czy intencją właściciela lub posiadacza pojazdu było porzucenie z zamiarem wyzbycia się prawa do tej rzeczy, a jedynie czy okoliczności w chwili usunięcia tego pojazdu wskazują na to, że nie jest on używany. Przesłanka ta materializuje się i uzasadnia usunięcie pojazdu, nawet w sytuacji, gdy późniejsze ustalenia dowiodą, że intencją właściciela lub posiadacza pojazdu nie było porzucenie tej rzeczy ruchomej z zamiarem wyzbycia się jej³⁶.

4. Zakończenie

Trudno w ramach jednego opracowania kompleksowo omówić wszystkie zagadnienia związane z usunięciem pojazdu w trybie art. 50a ustawy *Prawo o ruchu drogowym*. Niniejszy artykuł stanowi próbę wskazania podstawowych elementów związanych z tą konstrukcją prawną. Cel tego przepisu jest *stricte* porządkowy. Jak słusznie zauważa R. A. Stefański plagą miast stało się to, że wypełnione są one porzuconymi na ulicach wyeksploatowanymi pojazdami³⁷. Przepis art. 50a ustawy *Prawo o ruchu drogowym* stanowi zatem instrument prawny, za pośrednictwem którego możliwe jest eliminowanie tego typu problemów, bowiem zaniedbania w tym zakresie mogłyby doprowadzić do daleko idących negatywnych skutków. Z uwagi jednak na fakt, że instytucja ta może skutkować czasowym ograniczeniem prawa własności, a w konsekwencji jego pozbawieniem, konieczne jest precyzyjne wskazanie granic normy prawnej zawartej w przepisie art. 50a ust. 1 ustawy *Prawo o ruchu drogowym* i to zarówno w aspekcie podmiotowym jak i przedmiotowym. Określono krąg podmiotów uprawnionych do podejmowania aktywności w tym zakresie, jak również przeanalizowano przesłanki warunkujące stosowanie tej instytucji prawnej. Intencją ustawodawcy było wyposażenie uprawnionych podmiotów

³⁵ Por. z postanowieniem NSA z dnia 27 lipca 2018 r., I OZ 664/18, Legalis nr 1854518, a także z wyrokiem NSA z dnia 8 października 2013 r., I OSK 1435/13, wyrokiem WSA w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 17 marca 2011 r., sygn. II SA/Go 71/11, Legalis nr 339875.

³⁶ Odmienne WSA w Gorzowie Wielkopolskim, który stwierdza, że obie przesłanki zawarte w art. 50a ust. 1 ustawy *Prawo o ruchu drogowym* wskazywać muszą na bezpośredni zamiar porzucenia pojazdu przez właściciela (wyrok WSA w Gorzowie Wielkopolskim z dnia z dnia 17 marca 2011 r., sygn. II SA/Go 71/11).

³⁷ R. A. Stefański, *Prawo...*, s. 333.

w instrument, z którego mogą one korzystać i który nie stanowi zobowiązania do automatycznego usuwania pojazdów, jeśli w ocenie tego podmiotu nie jest to niezbędne. Stąd też fakultatywny, a nie obligatoryjny charakter tej instytucji. Każda jednak decyzja uprawnionego podmiotu poprzedzona musi być dokładnym ustaleniem okoliczności faktycznych, bowiem funkcjonariusz określonej służby podejmuje ją samodzielnie, bez udziału innych podmiotów. Ocena przez sąd zasadności i legalności przedsięwziętych działań jest z kolei dokonywana następczo, w związku z faktem kwestionowania przez właściciela lub posiadacza usunięcia pojazdu w tym trybie. Należy mieć na uwadze, że to na podmiocie uprawnionym ciąży obowiązek dowiedzenia, że podjęte działanie było nie tylko prawnie dopuszczalne i legalne, ale przede wszystkim zasadne. Tylko prawidłowa ocena okoliczności faktycznych, które zdeterminowały uprawniony podmiot do działania, tj. usunięcia pojazdu w trybie art. 50a ustawy *Prawo o ruchu drogowym* pozwala na obciążenie właściciela lub posiadacza pojazdu kosztami tego usunięcia. Nieprawidłowości w tym zakresie mogą z kolei skutkować powstaniem roszczenia po stronie właściciela lub posiadacza pojazdu z tytułu czasowego ograniczenia możliwości wykonywania przysługującego im prawa do rzeczy, jaką jest pojazd.

Bibliografia

1. Biliński, M., Żurawik, A. (2018). *Zasady ogólne publicznego prawa gospodarczego* (w:) *Publiczne prawo gospodarcze, System Prawa Administracyjnego, tom 8A*, (red.) R. Hauser, Z. Niewiadomski, A Wróbel, Legalis.
2. Gacek, P. (2018). *Doręczenie powiadomienia o usunięciu pojazdu z drogi*, Paragraf na Drodze, nr 5.
3. Gacek, P. (2018). *Powiadomienie o usunięciu pojazdu z drogi jako niezbędny element procedury umożliwiającej wydanie pojazdu albo wystąpienie do sądu o orzeczenie jego przypadku na rzecz Skarbu Państwa. Zagadnienia wybrane*, Paragraf na Drodze, nr 3.
4. Gacek, P. (2017). *Procedura usunięcia pojazdu z drogi na podstawie art. 130a ustawy – Prawo o ruchu drogowym. Aspekty wybrane*, Paragraf na Drodze, nr 2.
5. Gacek, P. (2019). *Uprawnienie do unieruchomienia pojazdu urządzeniem do blokowania kół*, Paragraf na Drodze, nr 4.
6. Jastrzębski, W. (2015). *Żandarmeria Wojskowa jako organ ochrony porządku prawnego*, Edukacja Prawnicza, nr 5.
7. Kosiński, C. (2013). *Usuwanie pojazdów z drogi i dalsze postępowanie z tymi pojazdami*, Nowe Zeszyty Samorządowe, nr 2.
8. Kotowski, W. (2011). *Prawo o ruchu drogowym. Komentarz*, Warszawa.
9. Pawelec, K. J. (2005). *Uwagi do art. 50a*, (w:) *Prawo o ruchu drogowym. Zasady bezpieczeństwa. Kierowca/Wypadki. Komentarz*, Warszawa 2005, Legalis.
10. Pietrzykowski, T. (red.). (2018). *Uwagi do art. 140*, (w:) *Kodeks cywilny, t. I, Komentarz do art. 1–449¹⁰*, Warszawa, Legalis.
11. Politowicz, K. A. (2015). *Zakres związania starosty sądownym orzeczeniem przypadku na gruncie stosowania przepisu art. 130a ust. 10h ustawy – Prawo o ruchu drogowym*, Paragraf na Drodze, nr 6.

12. Politowicz, K. A. (2014). *Znaczenie prawidłowego ustalenia przesłanek fakultatywnego usunięcia pojazdu z drogi. Uwagi na tle art. 130a ust. 2 ustawy – Prawo o ruchu drogowym*, Paragraf na Drodze, nr 5.
13. Stefański, R. A. (2005). *Prawo o ruchu drogowym. Komentarz*, Warszawa.

Strony internetowe

<https://sjp.pwn.pl/slowniki/tablica%20rejestracyjna.html> (dostęp: 29 marca 2020 r.).

* * *

Removal from the road of a vehicle abandoned with no license plates or a vehicle whose condition indicates that it is not used, based on article 50a of the *Act on Road Traffic* of 20 June 1997 – selected issues

Abstract

This article is devoted to selected problems connected with the removal from the road of a vehicle, based on Article 50a of the Act on Road Traffic. The premises determining the admissibility of employing this institution are discussed. It is necessary to establish that the vehicle has been abandoned on the road with no license plates or the condition of the vehicle indicates that it is not used. The scope of the application of this institution, entities entitled to perform it as well as the differences between this procedure and one based on Article 130a of the Act on Road Traffic are indicated.

Key words

Vehicle owner, vehicle possessor, removal of a vehicle from the road, police powers.